

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2026 рік

• СЕРПЕНЬ •

№ 8 (788)

ВІТАЄМО З НАГОРОДОЮ

31 липня Указом Президента України 681/2026 ветеран війни в Афганістані, а сьогодні заступник командира батальйону 65-ї окремої механізованої бригади майор Михальчук Тарас Григорович («Іспанець») нагороджений орденом Богдана Хмельницького І ступеня.

НАШ БОЙОВИЙ побратим нагороджений за особисту мужність, виявлену в захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку.

З початком повномасштабної війни Тарас повернувся з Іспанії в Україну та пішов добровольцем на фронт. Проявив виняткову мужність і відвагу, був нагороджений численними відзнаками, в тому числі і двома бойовими орденами Богдана Хмельницького III і II ступенів.

Сьогодні майор Тарас Михальчук увійшов до когорти 221 героя-українця, які стали повними лицарями бойового ордена Богдана Хмельницького.

Правління Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану щиро вітає бойового побратима та дякуємо за службу Україні! Чекаємо якнайшвидшого повернення додому з Перемогою!

Прес-служба Тернопільської обласної організації УСВА.

В організаціях УСВА

ВДЯЧНІ МЕДИКАМ ХАРКІВЩИНИ

У Харківському обласному госпіталі для ветеранів війни та учасників бойових дій відбулася зустріч, присвячена Дню медичного працівника.

СЕРЕД ГОСТЕЙ були активісти Харківської обласної Спілки ветеранів Афганістану. Голова організації Ігор Уманець привітав колектив і вручив Подяку УСВА. Медаллю Спілки «За громадянську мужність» нагороджений начальник госпіталю Юрій Федченко. Подяку ХОСВА вручено учаснику бо-

йових дій в Афганістані, працівнику госпіталю Ігорю Журавському.

Ігор Уманець висловив сподівання на подальшу співпрацю з обласним госпіталем у справі лікування і реабілітації ветеранів.

Сергій ВОРОТНЯК, перший заступник голови ХОСВА.

ЗБЕРЕЖЕМО СВОЮ ДЕРЖАВУ І СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Звернення Президента України

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ
ТА УКРАЇНКИ!

СЬОГОДНІ День Незалежності України. Тридцять п'ять річниця. Державне свято, присмак якого дуже змінила війна. Тисяча шістсот сорок три дні повномасштабної війни.

Зараз усім нам реально дуже, дуже складно, але міцно за руку нас тримає якась сила, насправді зовсім не невидима. Це сила взаємного кола – підтримки одне одного, відсутності сумнівів у тому, хто поруч, віра в усіх українців. І доки ось це наше коло не розірве ворог, доти Україна не впаде. І доб'ється свого миру, і зможе.

В усіх своїх планах щодо України Путін помилився в головному. Ворог рахував наші ресурси, склади, нашу техніку, але не взяв до уваги ключове: людей – головний здобуток Незалежності України. Людей, із яких складається наша держава. Які беруть відповідальність. Які не хочуть, аби тут була Росія, і які вигризують мир та Незалежність.

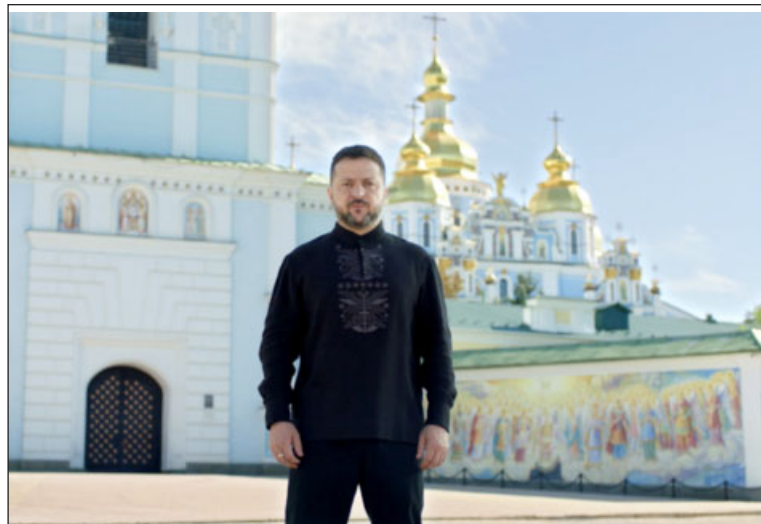
«Руські» вважали нас молодшим братом, а життя довело: ми з ними незнайомці. Для них чужі всі риси нашого характеру, все те, що робить українців українцями.

Ім невідомо, як це, коли сотні тисяч добровольців ідуть захищати рідне. І той, хто був учителем, підприємцем, фермером, стає воїном. Для мене завжди честь отримувати від таких людей частинку їхньої величчя, сили. Ось ці та ще сотні тисяч інших шевронів на плечах наших захисників заряджені світлом, яке бачить на небі Бог і стає на наш бік.

Сотні тисячі імен, долі, характерів тримають фронт, тримають нашу Незалежність.

Я дякую всім нашим воїнам, які всі ці роки, всі ці дні й прямо зараз, цієї миті ведуть бій, аби Україна жила.

Ви захистили нашу столицю, ви звільнили Київщину, Харківщину, Херсонщину. Ви не віддаєте наш Донбас, ви не віддаєте Україну. Ви най-

кращі захисники й захисниці. Ви найкраща армія Європи. Крапка.

І це чиста правда, бо наше військо стоїть не лише на доктринах і стандартах, а й має серце – серце, якому не треба додаткового наказу для сміливості.

Коли мчиш на пікапі, рятуючи наших поранених солдатів, за якими вже полюють російські дрони, і менш ніж за хвилину витягаєш воїнів – навіть не зі свого підрозділу, але точно зі свого роду. Українського роду. Цей вчинок Героя України Владислава Польського облетів усю країну. Ми... ми цим усім уже перемагаємо Росію: волею, технологіями, стійкістю, гідністю. Тими чистими почуттями, які живуть в нас у супереччя війні.

Ми зберегли ніжність, хоча могли озвіріти. Зберегли звичку допомагати першими, не питаючи, чи це твоя біда. Зберегли людину в собі. Коли всім двором зустрічають із полону. Коли літня пара фотографується в сакурах. А водій одеської маршрутки

співає пасажирам, щоб підбадьорити після ночі ударів. Коли усім селом відновлюють гніздо лелеки. Коли останні метри до Говерли побратима на протезі несуть на собі, бо це і є не кидати своїх. Коли син, що тільки навчився ходити, обіймає пораненого батька-воїна.

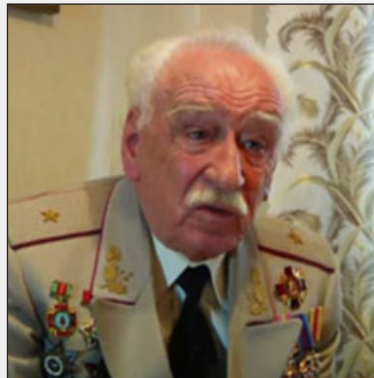
Усі ці та ще сотні кадрів нашого життя – живий доказ: ми не зачерствіли всією країною, ми всією країною боремось, сміємось і плачемо всією країною, любимо всією країною. І цим ми в сто разів міцніші за Росію.

І в сто разів сильніша за всі їхні танки на парадах ось ця наша дівчинка. Таїсія Онофрійчук. Їй було п'ять, коли востаннє Україна виграла золото світу. Через 13 років це знову сталося. Попри всі їхні атаки, всі їхні руйнування, усе їхнє зло ми знаходимо в собі ось цю здатність – здатність перемагати й робити неможливе.

(Закінчення на 2-й стор.)

Ювілей

РОЗБУДОВУВАВ МЕДИЧНУ СЛУЖБУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

23 серпня 90-річний ювілей відсвяткував Заслужений лікар України, перший начальник медичної служби Збройних Сил України генерал-майор медичної служби Георгій Васильович Циганок.

У 1980 році він був призначений начальником медичної служби 40-ї армії Обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані і майже три роки у важких умовах організував і розбудовував її роботу.

Ветеран і сьогодні в строю: займає активну життєву позицію, підтримує тісні зв'язки з військовими медиками, бере участь у роботі громадських організацій.

Правління Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) щиро вітає Георгія Васильовича зі славним ювілеєм. Бажаємо здоров'я, бадьорості та найскорішого миру.

ЧИТАЙТЕ ПРО ЮВІЛЯРА НА 4-6-й СТОР.

ВАРТОВІ НАШОГО НЕБА

«СЬОГОДНІ ДЕНЬ вартових українського неба. День тих, хто цілодобово, хто щодня і щочоночі б'ється проти російського зла, проти російських ракет і дронів, завдає ударів у відповідь, допомагає нашим воїнам на фронті і виконує завдання хоч і меншими силами, ніж є у нашого ворога, але завжди дуже достойно, часто навіть вишукано, коли наявними засобами наші Повітряні Сили досягають значних результатів, які ніхто інший у світі не робив», – наголосив Володимир Зеленський. Президент зазначив, що Повітряні Сили є тією складовою захи-

У День Повітряних Сил Збройних Сил України Президент Володимир Зеленський зустрівся із захисниками українського неба, привітав їх зі святом, відзначив державними нагородами, вручив вище військове звання, бойовий прапор і стрічки почесних найменувань.

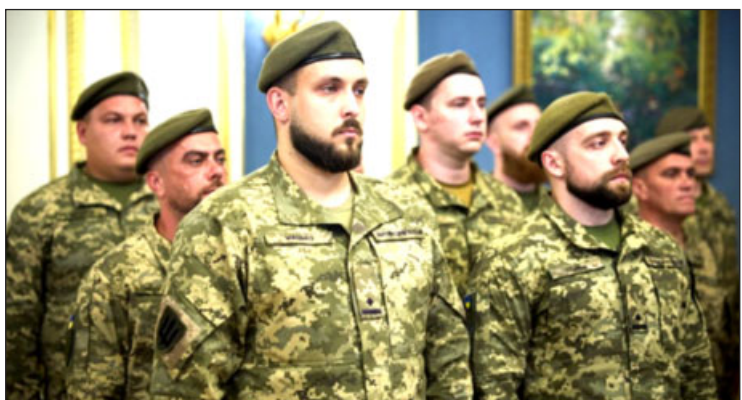
сту, яка багато в чому визначає перебіг сучасної війни.

«Ми не дали знищити наші Повітряні Сили та змогли розвинути їх так, що Росія регулярно втрачає свої літаки», – сказав глава держави.

Володимир Зеленський наголосив, що останньою ставкою російського очільника є масовані повітряні удари проти України.

Наша бойова авіація знищує російські крилаті ракети та дрони, наші зенітники роблять усе для знищення їхньої балістики, і, коли дивізіони «петріотів» мають необхідні засоби, захисникам нашого неба це вдається. Завдяки співпраці з європейцями в Україні успішно працюють ЗПК IRIS-T, NASAMS, Hawk.

(Закінчення на 2-й стор.)

ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЗВ'ЯЗОК І КІБЕРБЕЗПЕКУ

Напередодні Дня Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України, який відтепер відзначатиметься 8 серпня, Президент Володимир Зеленський зустрівся з військовослужбовцями Військ зв'язку та кібербезпеки й відзначив їх державними нагородами.

ГЛАВА ДЕРЖАВИ подякував за службу й захист зв'язку. «Зв'язок – він потрібен на фронті передусім. Усім абсолютно: ти ДШВ, ти морпіх, ти піхота, ти в контрнаступальній операції береш участь або тримаєш фронт і захищаєш той чи інший важливий об'єкт нашої держави. Завжди є ваша присутність, і стала ваша присутність дуже важливою», – наголосив Володимир Зеленський.

Президент зазначив, що Війська зв'язку та кібербезпеки роблять важливий внесок у захист суверенітету й територіальної цілісності України. За словами глави держави, з перших днів повномасштабної російської агресії зв'язківці відбили тисячі ворожих кібератак.

Володимир Зеленський відзначив військових орденами Богдана Хмельницького III ступеня, «За мужність» III ступеня, Данила

Галицького, медалями «За військову службу Україні», «За бездоганну службу» III ступеня та «Захиснику Вітчизни».

Серед нагороджених – ті, хто забезпечує зв'язок для бойових підрозділів попри постійну загрозу життю, ворожі обстріли та в умовах зміни оперативної обстановки. Під час виконання завдань військовозв'язківці неодноразово знищували ворожі FPV-дрони. Також відзначені фахівці, які посилюють спроможності ЗСУ в подоланні сучасних кіберзагроз і викликів, упроваджують новітні технології та розвивають співпрацю з партнерами України в цій галузі.

Шостого серпня Президент своїм указом встановив в Україні День Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України, який відзначатиметься щороку 8 серпня. До цього в Україні 8 серпня відзначався День військ зв'язку.

ВАРТОВІ НАШОГО НЕБА

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

«Звісно, що балістика залишається проблемою, але ми забезпечили Україні захист від значної кількості крилатих ракет і збиваємо суттєво. Рівень збиття ударних дронів теж сьогодні більше 90%, і це дуже вагомий ваш результат, дуже вагомий результат України», – сказав Президент.

Володимир Зеленський відзначив, що Повітряні Сили України за рекордний час опанували сучасні засоби ППО. Наші аси вже кілька років ліотують F-16 і Mirage, наші пілоти вже навчаються у Швеції, і незабаром в українському небі ми побачимо «гріпени», а також триває робота з Францією, щоб

були в українському небі й «рафалі».

Президент подякував усім, хто працює заради того, щоб в Україні були бойова авіація, ЗРК, радары і все, що потрібно

для знищення ворожих цілей.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх героїв, які віддали своє життя, щоб жила Україна, і які назавжди залишилися в небі.

ЗБЕРЕЖЕМО СВОЮ ДЕРЖАВУ І СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

На великій війні немає маленьких справ. І кожен такий здобуток наших людей насправді може запускати тисячі ланцюгових реакцій по всій країні.

Хтось, надихнувшись цими емоціями, з новим підйомом повернеться до ноутбука чи станка, щоб наша сила була точніша, швидша, болючіша ворогу. Щоб зробити більше.

Реально наш ОПК сьогодні – велетенський, який 24/7 гартує Незалежність. І ми маємо робити більше. Десятки тисяч НРК виконують наднебезпечні місії на фронті і вже зберегли тисячі солдатів. Але маємо робити більше. Наші морські дрони в ділі: у ворога був флот, стає брукт. Але маємо топити більше. Наші мідрстрайки ріжуть ім логістику. Наша далекобійність ріже ім прибутки. Тисячі наших дипломатів уже бачили Москва, Туапсе, Тула, Рязань, «Оленья», Омськ, ще десятки точок, куди вже долетіла наша українська справедливість. Такої справедливості Росія має бачити більше. «Фламінго» мають бути не рідкісним видом, а масовим «птахом». Мають «зимувати» в Росії.

Я дякую всім, хто ці чотири роки й прямо зараз працює на виробництві та підіймає наш ОПК. Це наша гордість. Але вона не засліплює нам очей. Ми бачимо, що робить і чого хоче Путін. Рішення проти його балістичного терору має бути знайдено, і ця його ставка не повинна зіграти.

Україна це зробить. Україна вже вирішувала задачі, що на початку здавались неможливими. Згадайте день, коли на Київ уперше летіло 40 «шахедів». Хтось кричав, що це кінець, а хтось шукав і знаходив рішення. Зараз ми збиваємо 90% плюс «шахедів». Росія перейшла на реактивні. Ми збиваємо вже і їх, але маємо робити це масово. Так само має бути з «бандеролями», так само має бути з їхньою балістикою. Україна для цього робить усе. І зробить. Бо вже довелося не раз: наша впертість їм не по калібру.

За цими словами – мільйони українців. Наші найкращі чесноти, навички, досвід, здатність вдосконалюватись, посилюватись і рухатись попри все.

Я пишуємо нашими людьми, які щоранку знаходять у собі сили, аби підійматися. Робити, що можеш. Бути там, де мусиш.

І хтось у цей день мчить до хлопців на фронт, бо війна не знає вихідних. Хтось просто зараз в операційній перемагає смерть. А хтось прокинувся сьогодні ще до світанку, щоб на наших вулицях було чисто, щоб урожай на наших полях було зібрано, щоб бути готовим до навчального року, бо вже за тиждень тисячі першачків по всій нашій Україні почують перший дзвоник. Це і є Україна, де попри п'ятий рік повномасштабної війни життя перемагає.

Україна залишається собою. Україна пишається своїми. Своїм Харковом. Реально нескореним. Своїм Дніпром. Реально нестримним, що працює і рятує без пауз. Запоріжжям і його сталевим характером. Одесою, її оптимізмом у людях, що здатні заряджати сонце й долати російську темряву. Ми горді за всі наші міста: за наш Чернігів, Суми, Кривий Ріг, Краматорськ, Нікополь, за кожне, кожне місто й село, які неподалік фронту географічно, але дуже, дуже далеко від «рашки» ціннісно. Я дякую вам, наша брама. Дякую, що стоїш міцно.

ДОРОГИЙ НАРОДЕ!

Я вдячний вам за впевненість в Україні, у нашому війську й у нашій державі. Міцність такої віри – значний здобуток цього часу. Не сумніватися в Україні не тоді, коли це легко або в тренді, а тому, що інакше не може бути.

Я дуже хочу, аби ми зберегли це. Були впевнені у державі, армії, в собі, в усіх, хто поруч, на кого ти можеш розраховувати і хто розраховує на тебе.

У цей день, День Незалежності, про це варто подумати. Усвідомити чотири речі: що нам уже вдалося, де ми зараз, що попереду і що ми маємо робити.

Путін застряг у минулому. Він і досі дивиться на Україну старого зразка – ту, що промовчить, проковтне, стерпить. Такої України немає ніде, ніде вже, крім його «папачок с докладами». Наша держава давно інша. Не спостерігач, а гравець. Не жертва, а борець.

Ми не дамо їй перехопити ініціативу, обманути Європу і весь світ, що треба просто віддати Донбас, і все швидко скінчиться. Ілюзій немає. Віри їм немає. Економісти Кремлю пів мільйона солдатів ми не будемо. Росія постійно переносить дати, коли от-от, і точно візьмуть усю Донецьку область. Буде переносити й надалі. Україна інша й свого не дарує.

Росія не хоче миру – хоче мобілізацію. Що ж, сприймаємо це з холодною головою. Діємо. Маємо посилювати військо, мати все, щоб тримати оборону. Воїни повинні бути забезпечені та оснащені всім, аби повнення ворожої армії перетворювати на добриша нашої землі.

Путін сподівається, що ми втомимось. Ми знаємо, що він смертний. Ніколи нас не розумів. Тепер уже і не встигне. Ви хотіли забрати всю нашу Україну, всю нашу землю, натомість ви втратили свої НГЗ, флот, свої прибутки й ціле своє покоління, яке пустили в м'ясорубку. Ви хотіли, щоб нас не було на карті, тепер вас немає в міжнародному порядку денному майбутньої цивілізації. Двадцять сім років начальнику Росії говорить про велич, а Росія стоїть у чергах за бензином.

Ми маємо бути єдиними й дотиснути їх. Україна, Європа, Америка, світ. Я радий, що у Штатах зникли всі ілюзії щодо того, чи дійсно Росія хоче закінчувати цю війну. Я вірю, що в Америці зникнуть усі протиріччя та фобії щодо Росії. Треба садити «руських» за стіл перемовин. Треба нарешті санкції, після яких вони завиють. Треба дати Україні все, що примусить їх закінчити війну. І це можливо.

Про все, що сьогодні захищає Україну, нам спершу казали «неможливо», потім «дуже складно», потім – «не так швидко». А потім Америка ухвалювала рішення. Це працювало. І сила Америки була безумовна.

Ми не просимо воювати за нас. Дайте Україні все, щоб зупинити цю війну, щоб зупинити її швидше, ніж Путін встигне розпочати наступну. Щоб цього не сталося, слід діяти спільно. Європі – бути Європою. Об'єднаною, амбітною, сміливою. Китай більше не має мовчати. Коли хтось наряджається в костюм моряка й пілотку та, погано вимовляючи деякі слова, каже про ядерний удар, Китай має реагувати, має охолоджувати пил. Китай має доводити свою амбіцію бути одним зі світових лідерів, і не лише економічно й технологічно, а цивілізаційно – даючи зрозуміти, що жодні диктатори не мають загрожувати планеті своїми старими боеголовками.

КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Міністр у справах ветеранів України Віталій Кім разом із заступником міністра, ветераном Русланом Приходьком провели робочу зустріч з членами Комітету Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

ЗУСТРІЧ БУЛА присвячена визначенню пріоритетів діяльності Мінветеранів та узгодженню подальшої законотворчої роботи з Комітетом.

Робота буде спрямована на розвиток державної системи підтримки учасників бойових дій, людей з інвалідністю внаслідок війни, постраждалих учасників Революції Гідності, родин Героїв Небесної Сотні, сімей загиблих Захисників і Захисниць, військовополонених, а також осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Зокрема, пріоритетними напрямками діяльності Мінветеранів у 2026–2027 роках визначено розвиток житлових програм, розбудову ефективної системи протезування та реабілітації, допомогу в навчанні й працевлаштуванні. Також йдеться про співпрацю з іншими органами влади, місцевим самоврядуванням і бізнесом у сфері цифровізації ветеранських сервісів й гідну реалізацію політики вшанування пам'яті загиблих Захисників і Захисниць України.

Також сторони переглянули стан законодавчих ініціатив, які зараз опрацьовуються в Комітеті. Обговорили підготовку доопрацьованої редакції проекту «Кодексу про ветеранську політику», який має стати комплексним законодавчим актом у цій сфері, та хід підготовки до другого читання законопроектів щодо державної ветеранської патронатної служби.

Міністр зазначив, що концептуальне бачення буде попередньо обговорюватися та узгоджуватися з народними депутатами і профільним Комітетом.

За підсумками зустрічі Мінветеранів і Комітет підтвердили готовність до системної взаємодії. Мета спільна – вдосконалювати законодавство, посилювати державні гарантії для ветеранів, ветеранок та їхніх сімей і забезпечити, щоб ветеранська політика дійсно працювала.

ПОСТІЙНИЙ ДІАЛОГ

Відбулася робоча зустріч міністра у справах ветеранів України Віталія Кіма з керівним складом Ради ветеранів війни за незалежність України при Міністерстві у справах ветеранів України.

У ЗУСТРІЧІ ВЗЯЛИ участь секретар Ради Дмитро Киришун, перший заступник голови Ради Ігор Ілюшкін і заступник голови Ради Артем Савичев.

Обговорено подальшу взаємодію, визначено пріоритетні напрями спільної роботи та окреслено першочергові завдання Ради. Окрему увагу приділили захисту прав і законних інтересів ветеранів та їхніх родин, а також механізмам ефективної взаємодії між Мінветеранів і Радою.

«Для нас важливо, щоб Рада ветеранів була не формальним довідковим органом, а дієвим майданчиком для відкритого діалогу та напруження рішень. Саме у партнерстві з ветеранською спільнотою ми можемо формувати політику, яка відповідає реальним потребам ветеранів і ветеранок, їхніх родин і сімей полеглих Захисників і Захисниць України», – зазначив Віталій Кім.

Міністерство у справах ветеранів України і надалі посилюватиме співпрацю з ветеранською спільнотою, щоб рішення у сфері ветеранської політики формувалися у постійному діалозі з тими, для кого вони створюються.

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, УКРАЇНО! СЛАВА УКРАЇНІ!

ДОПОМАГАЄМО ЗДОБУТИ ПЕРЕМОГУ

Волонтерський центр «Патріот» Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану продовжує допомагати Силам оборони України.

ВІДПРАВИЛИ черговий бус з допомогою на фронт в бойові підрозділи 68-ї окремої аеромобільної бригади на Сумський напрям бойових дій.

Завантажили маскувальні сітки, порційне харчування в реторт-пакетах, сирокочені ковбаси, енергетичні напої і воду, продуктові мікси, засоби особистої гігієни, домашнє печиво, каву і чай та все необхідне по запитах військових.

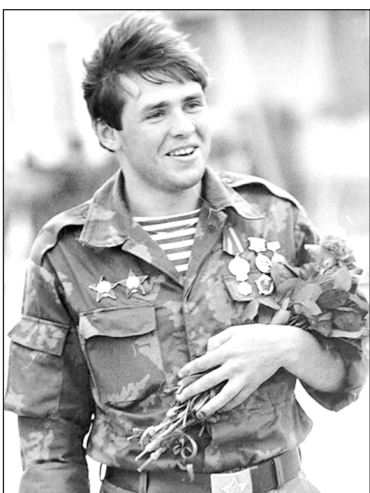
Щира подяка за надану допомогу ресторану «Три бажання», ТМ «Карпатська джерельна», волонтерам ГО «Козацько-десантний рій», пастирю Церкви Ісуса Христа міста Тернополя, Ярославі Довгошия, ветеранам-«афганцям» Тернопільщини та всім небайдужим людям, хто допомагає наближати нашу Перемогу!

Разом – до Перемоги!

Василь КОГУТ,
керівник волонтерського центру «Патріот»
Тернопільської обласної організації УСВА.

Пам'ять

ЗВИТЯГА, МУЖНІСТЬ, ГЕРОЇЗМ

20 серпня 2014 року під час виконання бойового завдання під Луганськом героїчно загинув наш бойовий побратим, заступник голови Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) Герой України Олег Іванович Міхнюк.

Усе своє життя він присвятив служінню Вітчизні, віддавав цій справі всі сили і досвід. У період з 1983 по 1985 рік у бойових діях в Афганістані був тяжко поранений, але, не зважаючи на жодні обставини, після лікування повернувся до своєї частини і з честю продовжував виконувати військовий обов'язок. За мужність і героїзм був нагороджений двома орденами Червоної Зірки і медаллю «За відвагу».

У 1989 році був одним з ініціаторів і безпосереднім учасником створення Української Спілки ветера-

нів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). Займався дієвим захистом інтересів, насамперед, учасників бойових дій в Афганістані та воєнних конфліктів в інших країнах, інвалідів війни, членів родин загиблих в Афганістані.

У 1998 році був призначений заступником голови УСВА з питань медико-соціальної реабілітації і військово-патріотичного виховання молоді.

З перших днів брав активну участь у подіях Євромайдану 2013–2014 років у Києві, був командиром восьмої «афганської» сотні самооборони Майдану.

Олег Іванович одним з перших записався добровольцем і брав активну участь у боях за відстоювання суверенітету й цілісності нашої держави. Був нагороджений орденом «За мужність» першого ступеня і посмертно високим званням Герой України.

В організаціях УСВА

ОБРАЛИ НОВОГО ГОЛОВУ

У Кіровоградській обласній організації Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) відбулася звітно-виборна конференція.

ДЕЛЕГАТИ одноголосно головою Кіровоградської обласної організації УСВА обрали Анатолія Кравченка.

Анатолій Петрович народився 15 червня 1969 року в селі Вищі Вере-

щаки на Кіровоградщині. 1986 року закінчив Вищевещаківську середню школу.

У 1987 році був призваний до лав Збройних Сил СРСР. Проходив службу в Афганістані в складі 350-го полку 103-ї Вітебської дивізії у першому парашутно-десантному батальйоні.

Протягом 1989–1994 років навчався в педагогічному університеті імені В. Винниченка.

У 2000–2003 роках за-

очно навчався в Міжрегіональній академії управління персоналом при Президентові України.

З 1994 по 2009 рік служив в органах УМВС України. З 2009 року – пенсіонер УМВС.

З 1998 року – голова Олександрівської організації УСВА.

Бажаємо новообраному голові обласної організації УСВА успіхів і нашої спільної перемоги.

Зверніть увагу!

ЗА ПРИНЦИПОМ «ЄДИНОГО ВІКНА»

«Єдині ветеранські вікна» у Центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП) працюють по всій Україні. Це означає, що ветерани й ветеранки, а також родини загиблих Захисників і Захисниць можуть отримати необхідні державні послуги в одному місці – без додаткових звернень до різних установ.

ВІДПОВІДНО до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2025 року №1226 у ЦНАПах доступні понад 20 ветеранських послуг, зокрема:

- встановлення статусів: учасника бойових дій добровольцем, особи з інвалідністю внаслідок війни, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, учасника війни, постраждалого учасника Революції Гідності;

- видача, продовження та заміна відповідних посвідчень;

- призначення одноразової грошової допомоги – для осіб з інвалідністю внаслідок війни, родин загиблих Захисників і Захисниць, волонтерів;

- подання заяви на виплату компенсації вартості оренди житла Захисникам і Захисницям України;
- отримання інформації з Єдиного державного реєстру ветеранів війни та інші послуги.

Через ЦНАП, незалежно від зареєстрованого місця проживання, можна подати електронну заяву на встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок

війни (для військовослужбовців), а також статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України.

Крім того, через ЦНАП можна подати заяву на отримання послуг, які надає безпосередньо Мінвeterанів.

З повним переліком послуг категорії «Ветерани війни та члени їх родин» можна ознайомитися у постанові.

Щоб забезпечити єдині стандарти надання ветеранам війни та членам їхніх сімей адміністративних послуг у ЦНАПах, Мінвeterанів розробило методичні рекомендації для працівників центрів. Ці рекомендації допомагають організувати та оптимізувати робочі процеси так, щоб ветерани й ветеранки отримували послуги швидко та якісно.

Розвиток мережі доступних і зручних сервісів для ветеранів війни та членів їхніх сімей – результат спільної роботи Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства цифрової трансформації України, військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

ЯК ЗНАЙТИ ФАХІВЦЯ ІЗ СУПРОВОДУ

У громадах по всій Україні вже працюють майже 3000 фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Їхнє завдання – допомогти Захисникам і Захисницям та їхнім родинам легше орієнтуватися у державних послугах, програмах підтримки та різних етапах повернення до цивільного життя.

ФАХІВЦІ супроводу допомагають: оформити статуси та необхідні документи; отримати соціальні виплати; зорієнтуватися у медичних послугах і реабілітації; дізнатися про можливості працевлаштування, освіти та житлових програм; отримати консультації щодо грантів і програм підтримки.

Також вони можуть надати базову психологічну підтримку та допомогти знайти ветеранські простори й спільноти для спілкування та взаємодопоміжки.

Як знайти фахівця?

Зробити це можна онлайн або офлайн – залежно від того, як вам зручніше.

Онлайн – через «Ветеран PRO» у застосунку «Дія».

Для цього потрібно:

- відкрити застосунок «Дія»;
- перейти у розділ «Сервіси» «Ветеран PRO»;
- обрати «Пошук фахівця»;
- вказати область і громаду або ПІБ спеціаліста;
- переглянути контакти та ін-

формацію про установу, де працює фахівець.

Після консультації також можна залишити відгук про роботу фахівця через функцію «Поділитися враженнями».

Офлайн – через підрозділи ветеранської політики у громадах.

У місцевих підрозділах з питань ветеранської політики можуть знайти фахівця супроводу та підкажуть, куди звертатися залежно від вашого запиту.

Не залишайтеся сам на сам із питаннями після служби – звертайтеся по підтримку, консультації та допомогу.

Проект «Ветеран PRO» в Дії реалізовано Мінвeterанів спільно з Мінцифрою та Дією за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах «Проекту підтримки Дія», що реалізується за фінансування Швеції. Реалізується у межах Стратегії ветеранської політики та Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні, започаткованої з ініціативи першої леді Олени Зеленської.

Про Георгія Васильовича Циганка, його життєвий шлях і професійну діяльність в різні роки розповідає багаторічний колега, Заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор, генерал-майор медичної служби Михайло Бойчак.

ГЕОРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ народився 23 серпня 1936 року у місті Сталіно (нині Донецьк) у родині переселенців з Київщини. Його батько Циганок Василь Андрійович родом з Узіна Київської губернії, мати Дар'я Іванівна родом з Черкащини. Родинні коріння по батькові походять від прадіда – Бориса Циганка, який був циганським бароном, звідки і пішло прізвище «Циганок».

Циганське коріння, за словами Георгія Васильовича, простежувалося у родоводі ще глибше. Батько, Василь Андрійович, був в Узині поважною людиною, обирався секретарем сільської ради. Коли розпочалася колективізація, а потім безперервні розкуркулення, батька оголосили ворогом народу і йому довелося переїхати на схід України та поселитися у Сталіно, де він познайомився з майбутньою дружиною і де народився у них син Георгій.

З початком Другої світової війни батька забрали на фронт, а мати з двома дітьми залишилася у Сталіно. Коли у 1942 році німецькі війська окупували Донецьчину, мати з дітьми пішки добралася до Узіна, де залишалася дідусь із бабусею. Правда, там теж були німці, і маленький Георгій пізнав, що таке окупація, коли гестапівці стріляв у людей лише за те, що вони не у тому місці переходили вулицю.

Після війни родина проживала в Узині, тут Георгій пішов у перший клас ще за німецької окупації, тут він її і закінчив. Георгій Васильович часто згадує батька, він був талановитою людиною, любив малювати, художньо оформляв громадські місця, працював ковалем, розбирався у сільському господарстві, його поважали односельці.

Найбільше, на все своє професійне життя, запам'яталися батьківські настанови: «ніколи не спричиняй шкоди людям», «поважай людей», «ніколи не бери хабаря», «роби людям добро».

Ця доброзичливість і людяність – не якась награна риса характеру, а просто притаманна Георгію Васильовичу від народження та від батьківського виховання. Він став людиною, яка містить у собі великі запаси дружелюбності, вміння рахуватися з людьми, вміння їм допомагати.

У 1953 році Георгій вступив до Київського медичного інституту, після закінчення якого продовжив навчання в аспірантурі з хірургії. Проте доля приготувала йому інший шлях – шлях військового лікаря. Після оголошення М. Хрущовим у 1956 році скорочення армії в рамках політики «мирного співіснування» (за два роки армія скоротилася на 2 млн), особливо постраждали медики, котрих звільняли, як тільки вони досягали вислуги років. Були скорочені всі військово-медичні факультети. Стало зрозуміло, що це був уже «перебір», і розпочалося збільшення чисельності армії, до її лав набирали випускників медичних вузів, серед яких був і Г. В. Циганок.

Після закінчення двомісячних курсів з військової підготовки на Курсах удосконалення медичного складу Київського військового округу лейтенанта медичної служби Г. В. Циганка було направлено до Далекосхідного військового округу і призначено начальником медичного пункту зенітно-ракетного полку, який дислокувався у місті Советська Гавань.

На Далекий Схід лейтенант поїхав уже з дружиною Катериною Василівною, з якою разом навчався у медичному інституті та одружилися на останньому курсі. Вона стала не тільки вірною дружиною, помічником, але і порадиником у медичних питаннях.

Разом з чоловіком Катерина Василівна пройшла весь нелегкий шлях дружини офіцера. Невропатолог за професією, вона весь час працювала за спеціальністю, навіть у віддалених гарнізонах – Советський Гавань, Охотськ. Останнє місце її роботи – Головний військовий клінічний госпіталь. Автор цих рядків мав задоволення пра-

цювати з цим чудовим лікарем і прекрасною людиною. На жаль, її вже немає серед нас.

Специфіка служби у зенітно-ракетному полку полягала у тому, що його підрозділи були розкидані на островах усього узбережжя Тихого океану на відстані 1500 км (від Ніколаєвська-на-Амурі – до Аляски). У таких обставинах потрібно було надавати медичну допомогу не тільки особовому складу полку, але і членам сімей військовослужбовців, а також місцевим жителям.

Молодому лікарю доводилося бути терапевтом і хірургом, педіатром і акушером-гінекологом, інфекціоністом і дерматологом. Допомогали гарні знання, отримані у медичному інституті, і ве-

особливостями діяльності подібного полку Георгій Васильович уже був знайомий по Далекому Сходу.

Як начальнику медичної служби майору Г. В. Циганку більше доводилося займатися питаннями профілактики, організацією медичного забезпечення полку під час бойових пусків ракет. Не раз доводилося виїжджати з полком у степи Казахстану на полігони Капустин Яр та Ашулук для навчальних стрільб. Займався також і лікувальною роботою, особливо наданням невідкладної медичної допомоги військовослужбовцям і членам їхніх родин у віддалених гарнізонах, адже структура полку передбачала розкиданість його підрозділів на великих відстанях, а штат медичної служби полку був невеликим (троє лікарів, три медичні сестри, фельдшер, санітарні інструктори).

РОЗБУДОВУВАВ МЕДИЧНУ СЛУЖБУ

лике бажання справитися з покладеними на нього обов'язками.

Георгій Васильович досі згадує школу інститутського терапевта професора Ф. Я. Примака (завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб Київського медичного інституту), який навчав майбутніх лікарів основному в діагностиці – ретельному огляду (обстеженні) хворого «з голови до ніг», нічого не пропускаючи. Його уроки не один раз ставали у пригоді молодому лікарю, у якого в медичному пункті, крім власних органів відчуття (огляд хворого, пальпація, перкусія, аускультация тощо), нічого не було.

Суворі умови життя і діяльності полку, значні відстані між підрозділами, постійні командировання – весь час у дорозі (сполучення тільки авіацією), необхідність бути готовим надати невідкладну допомогу – стали серйозною і в той же час цінною школою для молодого військового лікаря.

У 1960 році в родині Циганків народився син Микола, який теж став військовим.

За роки служби у полку (1959–1961) Г. В. Циганок поповнив свої знання і практичні навички під час навчання в інтернаті з хірургії у Хабаровську при окружному військовому госпіталі. Навчання було доречним, адже подальша служба виявилася такою ж непростю, як і попередня, – призначення начальником медичного пункту окремого полярного батальйону зв'язку (м. Охотськ) того ж Далекосхідного військового округу (1961–1964). За п'ять років служби у віддалених районах на самостійній лікарській роботі Георгій Васильович отримав корисний досвід, який потім використовував та примножував.

У 1964 році – підвищення по службі і переміщення до Уральського військового округу на посаду начальника медичної служби зенітно-ракетного полку (штаб полку – в Казані). Специфіка служби дещо змінилась, хоча з

інтернатурою медичного складу Групи військ (1975–1976) талановитий організатор та вмілий керівник, підполковник медичної служби Г. В. Циганок призначається начальником медичної служби 6-ї гвардійської танкової армії (штаб армії – у Дніпропетровську) Київського військового округу.

Для військового лікаря начмед армії – посада значна та стратегічна з точки зору подальшого просування по службі, номенклатура ЦВМУ МО СРСР. Керівник такого рівня весь час на видноті, він – учасник великих та значних заходів, які проводив командувач Київського військового округу і МО СРСР.

Разом з тим, основні обов'язки Георгія Васильовича полягали у нелегкій щоденній практичній роботі з медичного забезпечення військ: знову – щорічні навчання, збори лікарів, лікарські конферен-

ції, вирішення безлічі нагальних і складних завдань. Одне з них – напруження Дніпропетровським військовим госпіталем нової організаційно-штатної структури багатопрофільного польового рухомого госпіталю.

Або ще одне, яке запам'яталося. У 1978 році начальник Генерального штабу ЗС СРСР проводив у Київському військовому окрузі великі фронтові навчання, на яких Г. В. Циганок виступав у ролі начальника медичної служби фронту. Навчання завершилися успішно, а начмед фронту було відзначено цінним подарунком і військовим званням полковника медичної служби.

Георгій Васильович пригадує ще один цікавий епізод служби – отримання ордена Червоної Зірки за виконання важливого державного завдання. Того ж року з воріт Харківського танкового заводу вийшла перша нова бойова машина – модернізований танк Т-80. На шляху її випробовування від танкового заводу до Карелії (пересувалися виключно вночі – для забезпечення таємності, ночували у лісах) у бойовому відділенні танка перебував і начмед армії як один із медичних дослідників. Машина успішно пройшла випробовування та була запущена у серійне виробництво.

Коли у листопаді 1980 року постало питання, кого призначити начальником медичної служби 40-ї армії Обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані, вибір не випадково припав на Г. В. Циганка. Після співбесіди у Москві з керівництвом ЦВМУ МО СРСР та у Генеральному штабі наприкінці листопада 1980 року Г. В. Циганок відправився до Афганістану.

Перші дев'ять днів служби в Афганістані новий керівник медичної служби «мандрував» країною, знайомився з реальною обстановкою: дислокацією військ, розміщенням і оснащенням військово-медичних частин і закладів. А умови, в яких перебував особовий склад армії, виявилися складними: гірсько-пустельна місцевість з жарким кліматом (температура повітря у тіні у квітні-жовтні сягала 40-50° С), 250 днів у році дув вітер «Афганець», що ніс пісок; джерела води захищені, всюди розповсюджені інфекційні хвороби (гепатит, черевний тиф, малярія тощо); міцне населення та особовий склад афганської армії ураженні вошвищем; педикульоз був розповсюджений і серед радянських військовослужбовців, причому, як згадує Георгій Васильович, вони прибували в Афганістан з території СРСР уже з вошами, заразившись у навчальних центрах.

Госпіталі, медико-санітарні батальйони, медичні роти та медичні пункти частин 40-ї армії розміщувалися в наметах УСБ та УСТ на відкритій місцевості, під палючим сонцем і продувалися «Афганцем». Тодішня система організації медичної допомоги часів Другої світової війни зовсім не годилася в умовах Афганістану.

Ось у такі умови було направ-

лено Обмежений контингент радянських військ. Георгій Васильович іронізує, що дійсно сама назва військового контингенту «Обмежений» свідчила про те, що направляли нас у ту країну, обмеживши у всьому: матеріальних засобах, доставці води та засобах її знезараження, медикаментах, зокрема в антибіотиках і кровозамінниках, вакцинах і перев'язувальних матеріалах, хірургічних інструментах, діагностичній та лікувальній апаратурі, забороні використовувати майно «НЗ».

В усьому спостерігалася необлаштованість. Війська були укомплектовані в основному медиками-резервістами, які довго не мали відповідної їхнім посадам медичної практики, не кажучи вже про хірургів, більшість з яких не тримали в руках скальпеля п'ять років. Двоє з трьох поранених у живіт чи груди гинули у першу добу на місці або у найближчі дні

після оперативного втручання та евакуації в госпіталь на території Радянського Союзу.

Набагато пізніше з'явилися кадрові хірурги. Хірург Київського військового госпіталю підполковник медичної служби Я. С. Кукур, який двічі відправлявся в Афганістан (1979–1981, 1981–1983), у другій каденції, перебуваючи на посаді начальника травматологічного відділення Кабульського військового госпіталю, теж пригадував, що навіть головний госпіталь 40-ї армії у Кабулі комплектувався медиками запасу та лікарями без достатньої хірургічної підготовки. Йому тоді (1981 р.) довелося взяти на себе організацію хірургічної допомоги і в інших хірургічних відділеннях госпіталю, на досвідченого хірурга лягла найважча хірургічна робота не тільки з травматологічними хворими, але і з абдомінальними й торакальними пораненими.

Тільки з 1982 року Москва стала направляти в Афганістан досвідчених хірургів.

Праця київського військового хірурга була достойно оцінена. Він отримав орден Червоної Зірки, військове звання полковника медичної служби, почесне звання Заслуженого лікаря Узбецької РСР, орден Демократичної Республіки Афганістан.

Як потім з'ясувалося, плани мобілізаційної готовності радянських військ були багато в чому формальними, застарілими. Деякі керівники медичної служби округів часом просто халатно підходили до питання формування військових госпіталів на воєнний час та їх комплектування особовим складом.

Начальниками спеціалізованих госпіталів призначалися лікарі, які взагалі не мали досвіду роботи з цієї спеціальності.

Першочерговим завданням, яке бачив Георгій Васильович, було вирішення у найкоротші терміни (адже від цього залежало життя і повернення до лав поранених і хворих) питання своєчасної евакуації їх з поля бою. Завдання було непростим, адже воєнній дії велися у важкодоступних гірсько-пустельних місцевостях, на значному віддаленні підрозділів від місць постійної дислокації. В результаті у 16% поранених причиною смерті була кровотеча.

Необхідно було терміново вирішувати проблему. Це вдалося за рахунок використання для евакуації поранених бойових вертольотів, що дозволило значно скоротити терміни евакуації військово-службовців з місця поранення на полі бою до етапів кваліфікованої та спеціалізованої медичної допомоги.

Таким чином, була виключена багатовіковна традиція для попередніх війн. До штату медичної служби армії було введено вертольоти «Скальпель», «Бісектриса» та «Бомбардир», на борту яких можна було надавати медичну допомогу і здійснювати реанімаційні заходи. Крім того, було обладнано медичною апаратурою та автономним електрозабезпеченням літак Ан-26 з

операційно-реанімаційною на борту. Так уперше в організації медичного забезпечення контингенту радянських військ в Афганістані була створена система аеромедичної евакуації.

Одним із важливих завдань було попередження та недопущення розповсюдження інфекційних захворювань у військах. Якщо від ран, контузій і травм за десять років війни постраждало близько 54000 осіб, то від інфекційних захворювань – понад 140000, із них понад 115000 – лише від гепатиту. Щодня на гепатит хворіло від 100 до 300 осіб.

Серед санітарних втрат особового складу 40-ї армії основне місце займали інфекційні хвороби – 63,5% від числа всіх санітарних втрат і 72,04% від числа санітарних втрат хворими. Питома вага інфекційних хворих у загальній структурі санітарних втрат варіювала від 53,2% у 1980 році до

були обладнані класи з військово-медичної підготовки, в яких обов'язкове навчання проходили всі військовослужбовці, а такі військові фахівці, як бортові стрільки вертольотів могли поставити крапельницю з фізіологічним розчином.

Сам Георгій Васильович підготував «Практичні рекомендації з надання першої медичної допомоги», які, до речі, з початком російсько-української війни на сході України були перевидані Українською Спілкою ветеранів Афганістану (2014).

У 40-й армії з Г. В. Циганком служили офіцери, з якими він потім зустрівся вже у незалежній Україні, з якими розбудовував медичну службу ЗС України, сприяв у їхньому проходженні служби. Ми вже згадували про діяльність військового хірурга Я. С. Кукуруза, про якого у Георгія Васильовича залишилися найприємніші спо-

В. В. Хоменка, Ю. Е. Юста, В. І. Гончарука та інших. На момент виведення радянських військ з Афганістану Г. В. Циганок нарахував 88 «афганців»-медиків тільки з Київського військового округу.

Не запізнилися і результати виконаної роботи. Трудом військових медиків було врятовано і повернено до лав понад 90% всіх поранених та хворих. У 1981–1982 роках, коли медичну службу армії очолював Г. В. Циганок, спостерігалася низька загальна та інфекційна захворюваність і найнижчі санітарні втрати, у тому числі бойові. Можна сказати, що на кінець каденції Г. В. Циганка в Афганістані вдалося поставити на необхідний рівень медичне забезпечення 40-ї армії. Було створено систему організації хірургічної та терапевтичної допомоги у гірсько-пустельній місцевості, яка виправдала себе в ході всієї десятирічної війни.

обстановці і вмів себе достойно представити як у вищому командному середовищі, так і у підлеглих йому колективах. Не знаю людини, яка б ставилася до нього байдуже і не по-доброму. При Георгії Васильовичу робота медичного відділу і всієї медичної служби 40-ї армії набула організованого, планового характеру, утворилися гарні, ділові відносини з командуванням та з іншими відділами та службами».

Начальник управління кадрів ЦВМУ МО СРСР полковник медичної служби І. К. Адонін, до речі, вихованець Харківського медичного інституту, так оцінював діяльність Георгія Васильовича в Афганістані: «Всі сили, досвід і знання віддає роботі полковник медичної служби Г. Циганок. У короткі терміни він зумів створити гарну матеріально-технічну базу, оснастив лікувальні заклади необхідним медичним обладнанням, воїни оточені теплом і турботою медичного персоналу. Г. Циганок часто в дорозі на бойовій машині, на вертольоті, у літаку. Його знають у кожному підрозділі, до всього у нього є справи, для кожного хворого знайдуться ліки та добре слово. Рання сивина вкрила голову цієї мужньої людини, готової пожертвувати усім заради збереження здоров'я радянських воїнів».

Досвід медичного забезпечення в Афганістані Г. В. Циганок виклав у книгах: «Опыт хирургической помощи в горно-пустынной местности» (разом з армійським хірургом П. М. Зубаревим) та «Опыт терапевтической помощи в горно-пустынной местности» (разом з армійським терапевтом В. І. Ермолаевим). Книги вийшли у 1982 році з грифом «таємно».

Через три тяжких роки Г. В. Циганок повернувся на Батьківщину з черговою нагородою – орденом «За службу Батьківщині у Збройних Силах СРСР». У 1983–1986 роках продовжив службу на посаді начальника військової кафедри Київського інституту вдосконалення лікарів – одного з кращих навчальних медичних закладів післядипломної освіти в СРСР. Під старт цьому вишу прийшовся новий начальник військової кафедри – чудовий військовий лікар, за плечима якого великий життєвий досвід та глибокі знання з військової медицини.

Людина небайдужа, Г. В. Циганок досить швидко знайшов себе на новій стежині своєї служби. За короткий час очолювана ним кафедра стала однією з кращих військових кафедр серед вищих медичних навчальних закладів.

Будучи членом Вченої ради інституту, Георгій Васильович сприяв науковій роботі військових лікарів, захисту ними дисертацій, отриманню вчених звань, залучав їх до навчальної роботи на кафедрі.

У 1986 році знову згодилися знання та досвід Г. В. Циганка – тепер вже при ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. З 28 квітня він приступив до організації надання медичної допомоги населенню, евакуйованому з 30-кілометрової зони до Бородянського району Київської області.

З метою раціонального розподілу сил і засобів з ліквідації наслідків аварії вся зона катастрофи була розподілена на три сектори, за кожен з яких відповідав один із округів (Київський, Білоруський, Прикарпатський). Організацію надання медичної допомоги населенню у другому (Київському) було доручено Г. В. Циганку. В його розпорядженні був окремий медичний батальйон дивізії, госпіталь із Закавказького військового округу, радіометрична лабораторія, чотири полкових медичних пункти і десять рухомих медичних груп.

За період з 5 до 10 травня у Бородянському районі проведено медичне обстеження всього місцевого та евакуйованого населення, в цілому близько 40 тисяч осіб. Необхідний був великий досвід організаторської, лікарської, командирської служби, аби за такий короткий термін згуртувати людей для виконання цієї безпрецедентної роботи.

Праця Георгія Васильовича під час ліквідації медичних наслідків Чорнобильської трагедії була до-

стойно оцінена – його нагородили орденом «Знак Пошани». Примісним було і визнання товаришів по службі та колишніх підлеглих. Його прізвище і нині постійно фігурує серед тих керівників медичної служби СРСР, які відіграли вирішальну роль у наданні медичної допомоги постраждалим.

Після закінчення заходів з ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС Г. В. Циганок знову повернувся на керівні посади у військово-медичній службі: заступник начальника військово-медичної служби Київського військового округу (1986–1989), начальник військово-медичної служби Київського військового округу (1989–1991).

Крім щоденних численних завдань з медичного забезпечення військ одного з найбільших військових округів країни, запам'яталися збори керівного складу медичної служби МО СРСР і навчання, які проходили за участю ЦВМУ МО СРСР практично щороку. У грудні 1988 року в складі оперативної групи Київського військового округу, Георгій Васильович працював у Вірменії, де допомогу з ліквідації наслідків землетрусу надавали військово-службовці округу.

Багато сил та енергії займали численні навчання і збори фахівців.

Практично щороку проводилися навчання з цивільними лікарями по розгортанню на базі лікарень і санаторіїв тилових госпіталів Міністерства охорони здоров'я УРСР. Усі навчання пройшли успішно та отримали високу оцінку командування.

У 1987 році Г. В. Циганок отримав почесне звання Заслужений лікар Української РСР.

З розпадом Радянського Союзу та отриманням Україною незалежності постало питання щодо формування Збройних Сил України та її військово-медичної служби. Підготовча робота зі створення власної медичної служби ЗС України велась з перших місяців отримання Україною незалежності ще в рамках Київського військового округу – до кінця 1991 та на початку 1992 року. Все це було досить складно, адже одночасно існував Київський військовий округ (структура колишнього МО СРСР і деякі його військові частини підпорядковувалися та фінансувалися Москвою) і Міністерство оборони незалежної України.

Постачання медикаментів і медичного майна було повністю централізованим і цілком залежало від рішень ЦВМУ МО СРСР. Усі ці місяці перехідного періоду Георгій Васильович, все ще очолюючи медичну службу Київського військового округу, виконував обов'язки начальника медичної служби ЗС України і йому підпорядковувалися керівники медичної служби інших округів і військ, що дислокувалися на території України. Це були складні часи з безперервним потоком проблем і завдань, які необхідно було вирішувати терміново.

Головними початковими завданнями становлення військової медицини були: усвідомлення необхідності створення сучасної системи медичного забезпечення, у тому числі формування вищого органу управління; розроблення концепції об'єднання розрізнених медичних служб ЗС колишнього СРСР та її практичне втілення в життя. Необхідно було реформувати медичну службу трьох військових округів (Київського, Одеського та Прикарпатського), Чорноморського флоту, частин, з'єднань та об'єднань Військово-повітряних сил, Військ протиповітряної оборони, 43-ї ракетної армії, Залізничних військ, військово-будівельних органів колишнього СРСР в єдину медичну службу ЗС України.

Готувалася Концепція (доктрина) побудови військово-медичної служби ЗС України, Положення про медичне забезпечення ЗС України, Положення про Військово-медичне управління, Положення про військово-медичну експертизу, велась підготовка до розбудови системи національної вищої військово-медичної освіти (опрацьовувалась

(Закінчення на 6-й стор.)

УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

68,7% у 1983. Інфекційні хвороби були найбільш складною проблемою організації медичного забезпечення військ в Афганістані.

При створенні групи військ не було враховано повною мірою санітарно-епідеміологічну обстановку на театрі військових дій, розроблена організаційно-штатна структура медичних частин та лікувальних закладів забезпечувала в основному надання медичної допомоги пораненим. Не дотримувався принцип, відомий ще з часів Другої світової війни, – лікування інфекційних хворих на місці.

Завдяки налагодженню протиепідемічних заходів удалося знизити інфекційну захворюваність та летальність від поширених захворювань (гепатит, черевний тиф, дизентерія та інші діарейні захворювання, малярія, амебіаз). Певний ефект був і від проведення імунізації особового складу, який вперше було запроваджено у військах 40-ї армії.

Георгій Васильович пригадує про майже детективну історію із застосуванням вітчизняного гамма-глобуліну для профілактики гепатиту. Імунізація особового складу не зменшила захворюваність, що викликало у начмеда армії стурбованість. Перевірка якості гамма-глобуліну в Москві показала його повну неефективність. З Московського НДІ епідеміології та мікробіології прийшла убивча відповідь: «Уважаемый Георгий Васильевич, Вы проводили прививки дистиллированной водой». За такою відповіддю могла прийти і розправа, врятувало те, що, відправляючи препарат на дослідження в Москву, Георгій Васильович заручився підтримкою Військової ради 40-ї армії та командувача армією генерал-лейтенанта Б. І. Ткача. Розслідування цього факту було серйозним, його проводила комісія під головуванням представника ЦК КПРС М. Гребінщикова. У подальшому було налагоджено поставки нормального гамма-глобуліну, який забирали у душманів після розгрому їхніх банд. До речі, його теж направили для перевірки у Москву і він виявився ефективним.

Наполегливими зусиллями начальника медичної служби армії полковника медичної служби Г. В. Циганка за два роки медичні пункти полків, медико-санітарні батальйони і госпіталі були переведені із штатних наметів у побудовані та переплановані для медичних потреб за допомогою модулів О-56 і К-120 лікувальні заклади з операційними та реанімаційними блоками, післяопераційними палатами, обладнаними кондиціонерами.

У модулях О-56 розмістилися медичні пункти та гуртожитки, у модулях К-120 – лікувальні заклади (госпіталі та медичні батальйони). Через рік усі медичні заклади були «під дахом».

Постачання з Центру медичного обладнання та медикаментів у необхідній кількості стало нормою. При всіх медичних пунктах

Георгій Васильович ЦИГАНОК з командувачем Медичних сил ЗСУ Анатолієм Петровичем КАЗМІРЧУКОМ.

гади, як блискучого хірурга та чудову людину. Добрі слова колишній начмед 40-ї армії говорить і на адресу нейрохірурга В. І. Старча, з яким Георгій Васильович неодноразово зустрічався в Афганістані, куди часто (з 1979 по 1984 рік) командировався начальником нейрохірургічного відділення Ташкентського окружного військового госпіталю В. І. Старча для надання допомоги пораненим з важкими черепно-мозковими травмами. У 1984 році Віталій Іонович очолив нейрохірургічне відділення Київського військового госпіталю.

Армійським епідеміологом 40-ї армії був підполковник медичної служби В. Л. Пашкович, з яким у подальшому разом розбудовували санітарно-епідеміологічну службу ЗС України.

Начальником медичної служби Баграмської дивізії був майор медичної служби В. В. Пасько – у майбутньому перший начальник Української військово-медичної академії. Він запам'ятався тим, як бережно ставився до трофейного медичного майна і використовував його у повсякденній діяльності, а також організував при одному з медичних пунктів музей медичного інструментарію та медикаментів противника.

Добрими словами Георгій Васильович згадує офіцерів медичної служби, з якими служив в Афганістані, а потім вже в Україні:

Розповідаючи про Афганістан, Георгій Васильович наводив випадки, коли доводилось, відстоюючи інтереси служби, вступати у конфлікт з високопосадовцями, ризикуючи, як мінімум, отримати стягнення, як максимум, втратити партійний квиток та бути відправленим з пониженням до Союзу. У таких випадках потрібна була певна мужність. Він завжди говорив, що думав, часом страждав від своєї принциповості, але ніколи не відступав.

Армійський хірург 40-ї армії полковник медичної служби П. М. Зубарев у своїх «Записках армійського хірурга» писав: «Г. В. Циганок уособлював собою приклад діяльного цілеспрямованого професіонала-організатора медичної служби. Він прекрасно розбирався і в питаннях клінічної медицини, і в профілактичних дисциплінах, і в будівництві лікувальних закладів. З перших днів перебування на посаді Г. В. Циганок навів порядок у госпіталях, найшов контакт з командуванням армії, керівниками будівельних організацій. Ніколи не влізаючи у справи головних армійських фахівців, він, разом з тим, завжди був обізнаним у наших проблемах і активно надавав допомогу у вирішенні організаційних і кадрових питань. У спілкуванні був простим, але, будучи освіченою та інтелігентною людиною, чудово орієнтувався в

МИСТЕЦЬКИЙ ДЕСАНТ

Продовжується волонтерська допомога та співпраця Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), відомих українських митців з військовиками, які стали на захист України від російського агресора.

ЖИВЕ СПІЛКУВАННЯ ветеранів війни в Афганістані та інших локальних війнах і збройних конфліктах, дружні зустрічі з відомими в Україні та за її межами митцями безпосередньо у військових частинах створюють неповторну атмосферу єднання українського народу у тяжкі дні воєнного лихоліття.

Завдяки енергії та натхненню ветерана війни в Афганістані Володимира Юрченка, за попередньою домовленістю із командуванням однієї із військових частин дружний колектив митців взяв на себе зобов'язання відвідати військовиків, привітати їх й подарувати чудові хвилини відпочинку, підтримати тих, хто виконує свій головний обов'язок – захищає рідну землю.

Колеса старенького «течика» впевнено долають кілометри української землі. Обабіч дороги – незагойні рани наслідків російсько-української війни. За кермом – Заслужений діяч мистецтв України, досвідчений водій, волонтер, композитор, виконавець, автор і аранжувальник близько 200 пісень Юрій Васильківський.

У визначений час мистецький десант прибув у розташування військової частини. Але розпочати творчу зустріч і цього разу не давали ворожі БПЛА. Довелось розосередитись в укриттях. Більше години тривала повітряна загроза. І тільки після підтвердження, що небезпека минула, розпочалась підготовка та налаштування апаратури, створення імпровізованої сцени, перевдягання артистів і збір особового складу підрозділів.

Після короткого інструктажу про взаємодію і спілкування з артистами, дії у разі

повторної загрози з боку ворога, талановита виконавиця пісень, володарка чарівного голосу, волонтерка з 2016 року Юлія Прокопчик розпочала свій неповторний виступ. Майстерне виконання пісень та професійний конферанс відразу ж зачарували воїнів. Багато з них подумки полинули до рідної домівки та найрідніших людей – батьків, чоловіків і дружин, дітей...

Теплі слова вдячності за захист рідної землі, за можливість займатись улюбле-

ною справою лунали з вуст заслужених артисток естрадного мистецтва України Наталії Савченко та Інни Лисаківської. І, звичайно, запальні пісні, які просто підіймали захисників і захисниць з місць та виводили їх на спільний танок. Імпровізована сцена-галявина миттєво заповнювалась енергійними талановитими військовиками.

За усталеною традицією завершував концертну програму авторськими піснями Юрій Васильківський. У його виконанні прозвучали запальна «Росава» та патріотичні «Гімн Сухопутних військ» і «Україна».

Після концертної програми відбулось нагородження учасників заходу подяками командира військової частини, спілкування та фотографування захисників з артистами.

До нових зустрічей, шановні наші захисники! Перемоги нам усім над агресором! Повертайтеся живими та здоровими! Дякуємо всім вам за можливість жити і творити!

Євген ШВАБ.

Фото автора.

Людина і час

РОЗБУДОВУВАВ МЕДИЧНУ СЛУЖБУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

(Закінчення.)

Початок на 4-5-й стор.)

концепція системи військово-медичної освіти і науки, готувався спільний наказ міністра оборони України і міністра охорони здоров'я України «Про створення Військово-медичного відділення при Українському державному медичному університеті», розроблявся штат Військово-медичного відділення).

Словом, велась інтенсивна робота зі створення нової нормативної бази для діяльності медичної служби ЗС України. Пригадуючи ті роки, Георгій Васильович розповідав кореспонденту газети «Народна армія»: «Нами була розроблена, а начальником Генштабу затверджена нова організаційно-штатна структура військово-медичної служби, лікувально-профілактичних, санаторних установ, формування медичного постачання, експертної та судової медицини тощо». 14 лютого 1992 року було створено Управління медичного забезпечення штабу Тилу ЗС України, начальником якого було призначено Г. В. Циганка. Основу створеного медичного (військово-медичного) управління склали офіцери військово-медичної служби Київського військового округу. Заступником Г. В. Циганка став полковник медичної служби Л. М. Павловський – досвідчений організатор, який, як і Георгій Васильович, пройшов усі щаблі медичної служби від військової ланки до начальника медичної служби армії.

Всього у штаті управління було 25 офіцерських посад та 7 службових. Г. В. Циганок зумів об'єднати колектив управління в монолітну команду, яка узгоджено працювала. Сам він був організованою людиною, володів феноменальною працездатністю, його робочий день розпочинався ще до 8 години ранку і часто закінчувався близько 23 години.

Нині Георгій Васильович може гордитися, що разом зі своїми колегами, однодумцями, зумів створити орган управління, який не тільки вирішував щоденні проблеми медичної служби, але і поклав стиль її діяльності на багато років вперед.

Георгій Васильович часто згадує перші кроки своєї діяльності,

пов'язані з реальним забезпеченням армії ліками та медичним обслуговуванням, адже постачання з Москви було припинено, а своїх потужностей для його отримання ще не було. Медичні склади національного війська були майже порожніми. Україна своїх грошей ще не мала, у розрахунках автомотобартер. Використовуючи свої зв'язки у ЦВМУ МО РФ, Георгій Васильович домовився з його керівництвом щодо медичного бартеру.

До Москви виїхав начальник відділу медичного постачання і науково-технічних робіт П. С. Сирота двома вантажними автомобілями з причепами, наповненими порошком глюкози (вироблялась тоді тільки в Україні), де обміняв її на імпорتنі препарати на суму майже у 300 тисяч американських доларів. Ще на таку суму отримали імпорتنих ліків, уклавши бартерний договір в обмін на десятилітню оренду двох корпусів санаторію «Крим».

Такі «операції» дали змогу забезпечити лікувальні заклади ЗС України медикаментами на тричотири роки роботи. З іншої сторони, необхідно було вживати заходів щодо недопущення розграбування медичного майна, адже спритні ділки вже повним ходом розпочали вивезення військового майна, техніки та озброєння до Росії, незважаючи на заборону Верховної Ради. Г. В. Циганок, разом із службами Тилу, підготував відповідний наказ міністра оборони України, аби запобігти цьому розграбуванню.

Особлива проблема постала при роботі з кадрами, адже в Україну стали прибували сотні офіцерів-українців, які бажали служити в українській армії. Георгій Васильович особисто займався підбором та розстановкою лікарів, які поверталися для продовження служби на рідній землі. Керівник кадрового напрямку в ті роки В. О. Жаховський згадає, що в період з 1992 до 1994 рік відбувалися складні кадрові пертурбації, які вимагали величезних професійних, організаційних та

моральних зусиль, аби влаштувати цих людей з їх родинами та проблемами.

Георгій Васильович розумів, що за кілька років ситуація зміниться і гостро постане питання поповнення кадрів. У його розмові з начальником ГВМУ МО РФ генералом-полковником Е. Нецаєвим стало зрозумілим, що Москва не буде готувати військових лікарів для України. Необхідно було створювати власну систему військово-медичної освіти і науки.

Було багато пропозицій щодо закладу, в якому мала здійснюватися підготовка майбутніх військових лікарів. Зрештою зупинилися на створенні Військово-медичного відділення при Українському державному медичному університеті імені О. О. Богомольця на базі двох військових кафедр.

19 серпня 1992 року вийшла Постанова Кабінету Міністрів України № 490 «Про реформу системи військової освіти», згідно з якою підготовку офіцерів медичної служби необхідно було розпочати 1 вересня 1993 року.

13 січня 1993 року начальником Генерального штабу був затверджений штат організаційної групи, призначений для створення Військово-медичного відділення. Цей день визначили чинним днем народження Української військово-медичної академії. Першим керівником Військово-медичного відділення було призначено кандидата медичних наук, доцента, полковника медичної служби В. В. Паська, який пізніше очолив Українську військово-медичну академію.

Георгій Васильович, пригадуючи нині ті роки, говорить про визначальний внесок В. В. Паська у створення першого національного вищого військово-медичного закладу. Уже в грудні 1991 року почали обговорювати питання виходу медичної служби з підпорядкування тилу. Саме у цей час з Москви надійшов наказ МО СРСР про виведення військово-медичної служби з тилу і перехід її у розпорядження міністра оборони. Центральне вій-

ськово-медичне управління, відповідно, підвищено до статусу головного. Проте в Україні цей наказ було заблоковано і не реалізовано. Пізніше, з організацією військово-медичного управління ЗС України, саме Г. В. Циганок знову порушив це питання, з часом успішно вирішене його послідовниками.

6 травня 1993 року Георгій Васильович першим в Україні отримав військове звання генерал-майора медичної служби. Важко зрозуміти, хоча пояснити можна, чому не прослуживши і року в генеральському званні, 23 лютого 1994 року в віці 57 років, розпочавши успішну розбудову медичної служби ЗС України, Г. В. Циганок був звільнений у запас. Пізніше, на жаль, така практика майже укоренилася – з приходом нового керівництва у Міністерстві оборони нерідко мінялися і керівники медичної служби.

Звільнення було прискорено також через його твердий безкомпромісний характер, бажання відстоювати свою точку зору в інтересах служби.

Автор цих рядків знайомий з Г. В. Циганком вже більше 35 років, спілкуючись з ним у різних обставинах (на службі, у колі друзів, на відпочинку), постарався окреслити основні риси його характеру. Тож визначальними рисами його характеру, на наш погляд, є ініціативність, виключна працелюбність, принциповість і наполегливість у поєднанні з ввічливістю та коректністю. Строгість та вимогливість, дотримання життєвої науки ніколи «не хитати», а в кожній проблемі знаходити позитивну складову.

Георгій Васильович доступний, демократичний, у нього повна відсутність зарозумілості, чванства. Завжди легко відходить, ніколи не приховує зла, «не тримає камінь за пазухою», а прямо і відкрито виказує свою точку зору. Любить гарний жарт, а почуття гумору не зраджує йому ніколи.

Георгій Васильович цінував підлеглих чесних, працелюбних, старанних, проте він як керівник

ніколи не проявляв самодурства, не принижував гідність людини, не дозволяв собі підвищувати голос, турбувався про підлеглих, завжди надавав допомогу тим, хто її потребував. Будучи дуже занятим людиною, він знаходив і нині знаходить можливість проявити співчуття та участь у житті підлеглих. Вміння розбиратися в людях, використовуючи їх сильні людські та професійні якості, дозволяли Г. В. Циганку на всіх посадах керівника військово-медичної служби добиватись вирішення поставлених завдань, у кінцевому варіанті створити медичну службу ЗС України.

Авторитет Г. В. Циганка не втрачається з роками. Він і нині заохочується вищим військовим командуванням, нагороджений іменною вогнепальною зброєю, відзнаками МО України «Доблесть і честь», «Знак пошани», «За заслуги перед ЗС України», «За зміцнення обороноздатності» та іншими. Загалом же його ратна праця відзначена більш як 30 орденами і медалями.

Георгій Васильовича знають та поважають не тільки медики, з якими він служив, але і нове покоління військових лікарів.

Георгій Васильович і нині займає активну життєву позицію. Він підтримує зв'язки з військовими медиками, академією, госпітальєрами, є головою ветеранів Української військово-медичної академії, заступником голови Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), членом Спілки ветеранів України, почесним головою Всеукраїнської громадської організації імені М. І. Пирогова «Військова медицина України» та інших громадських організацій.

Вивчаючи життєвий та професійний шлях генерал-майора медичної служби Г. В. Циганка, слід відзначити, що цей шлях був класичним для успішного військового лікаря. З гідністю пройшовши усі щаблі військово-медичної служби, він зумів створити та очолити медичну службу ЗС незалежної України, ставши першим її очільником та першим офіцером-медиком, який отримав генеральське звання. Його життєвий та професійний шлях може служити прикладом для військових медиків.

**За матеріалами
«Українського журналу
військової медицини».**

ЗАПИСКИ З ПОТЯГУ

України. Як і сотні тисяч сімей України.

Усі ми свідки війни. Хтось бачить і відчуває більше, хтось менше, але всі ми у війні.

ПРО ТЕХНОЛОГІЧНЕ

Саме тут, під землею, яскраво бачиш, як цивільне життя швидко адаптується до відсутності тих, хто живе у фронтовому ритмі. На кожному робочому місці з'являється нова зручна заміна, технічний прогрес йде своїм поступом, життєвий рух створює нові можливості та виклики.

А під землею однотонно: робочі процеси, однакові рани, однакове харчування, навіть ворожа авіація за графіком 10:30 – 11:30...

Чи зможуть адаптуватися до цивільного життя ті, завдяки кому воно має свій ритм та розвиток... Ми ж досі в 2022 році. Як воно, сімейній людині (в кращому випадку), бути з 1600 днів лише 100 днів удома? Це ж можна забути, як дихати разом з сім'єю на одній маленькій квартирній кухні... А як повернутися в колектив на роботу? Медики, вчителі, менеджери, економісти... Чи вистачить сил наздогнати втрачене життя? Чи ментально й психологічно так і залишимося хто де: хто в 22-му році, хто в 24-му, хто в Серебрянці, хто в Часику. А можливо, так і лишимося жити «під землею», де не видно світла і побутової суєти...

Тут мрієш про звичну колись реальність: пробіжку по траві, про подорожі лісовими стежками, про чисту воду озера, але, повернувшись додому, не знаходиш в собі сили та емоцій, щоб втілити ці мрії... Лежати лише пробуєш встигати, набираючи ритм...

Фронтовий ритм досить коштуватиме, де кожна секунда інша, й не завжди добра: «Один червоний, два зелених через 10 хв».

Минуло 15 хвилин, і приходить нове повідомлення: «Два зелених...».

На старт – і вперед! Один не доїхав, не довезли. Він не 200. Повторює, він чийсь найкращий син, чоловік, брат, батько...

ПРО НАВИЧКИ СПІЛКУВАННЯ

Навчайтесь спілкуватися... Будь ласка. Цивільні. Вчіться говорити зі своїми рідними. З піхотою.

100 днів на позиції. Місяць

Для нас День медичного працівника завжди був днем зустрічі, пам'яті та вдячності. Можливістю хоча б ненадовго зібратися разом, побачити одне одного, підтримати, поговорити й просто побути поруч.

Цього року ця зустріч була непростю. Ворог приніс надто багато болю і втрат. Насамперед згадали тих, кого вже немає поруч із нами, — наших полеглих добровольців, бойових побратимів.

Ми безмежно вдячні їм за працю, мужність і самовідданість. Пам'ятаємо кожного. Пам'ятаємо все, що вони зробили для України і для людей, чий життя їм вдалося врятувати.

Цього дня також було відзначено добровольців Першого добровільного медичного шпиталю імені Миколи Пирогова, які отримали державні нагороди та відомчі відзнаки.

пробув один. Побратим загинув. У часі виводу і заходу нові санітарні втрати. Розірвані руки. Відірвані ноги.

АЩО ВИ?

Маю гріх, почув мимоволі телефонну розмову: «А я тобі казала...», «Я знала...», «А треба було лікарям раніше казати, що в тебе здоров'я немає...», «Мені тяжко з тобою говорити...», «Ти не такий, як був...».

«Брат ти мій!», казав мій друг, щоб не висловлюватись крепко на подібні ситуації.

Він живий! Він живий, той солдат! Майже цілий!

І раптом, чи поступово, усвідомлює, що його життя-буття стало доречним?

Дорогі цивільні, зрозумійте, тут час іде по-іншому, тут емоції та переживання інші, тут потреби інші... Можливо, інколи, тут робиш, ходиш, рухаєшся менше, ніж вдома в побутових турботах (ті, хто в бліндажах та укриттях, взагалі знаходяться лише 200 метрів на добу, щоб не засвітити позиції).

І ми не завжди відчуваємо вашу забіганість в домашніх турботах, і по десять разів у телефонних розмовах перепитуємо: що робите, що їли, що говорили, кого бачили... Це не від безробіття... Ми як потопачі, у зоні бойових дій, пробуємо через зв'язок вдихнути не повітря, а часточки старого звичного цивільного мирного життя. Це для вас там сімейна рутина. А для нас це «кисневі кульки нормального життя».

Ми навчимося жити і дихати життям, але поки ми тут, проявіть трохи терпіння в розмовах з нами.

ПРО МЕДИЧНЕ

Цього разу отримав новий досвід в медевакуації. Мені довелося перевезти сотні поранених, переносив десятки ампутованих, а от сьогодні був задіяний в проведеному хірургічних дій з пораненою бійця. Власне моя функція – тримати понівечену ногу, допоки хірурги і травматологи ліпили до купи те, що залишилося від розірваної кінцівки, рятували

кровотоки, щоб зберегти бодай більшу частину ноги.

А ще підготовка до транспортування: пневмоноші, м'які ноші, термоковдра та бережливе перенесення пацієнта.

Окрема тема – враження фронтоном по машині. Це завжди не один поранений, а декілька. Попри те, що більшість, це легкі й середні, один чи двоє можуть бути тяжкі, розірвані, обпечені... Поки подіють знеболювальні, приміщення гуде жахливими криками від болю або страшним стоном. Проте, завдяки вправності лікарів, через 30-45 хвилин ці ж хлопці вже ставлять одне з двох головних питань: де мій телефон чи можна закурити. Бо вони – звичні, прості люди – герої війни.

Пару днів тому був День медичних працівників.

Ну, є підозри, що це все умовна календарна ввічливість, бо на фронті, день медичного працівника – щодня.

Хірурги, анестети, медбрати/сестри, санітари – честь і хвала вам!

Позаду 320-й день мого перебування на війні. Іду додому. На зубах – скрипить пісок з пилом після авіабомб. У ніздрях – запах згарища. На руках – свідчення життя і смерті. У серці – вдячність Богу за життя, а лікарям за подвиг. ПДМШ – круті.

Ми живі. Нам ще є для чого жити. Ми маємо жити.

Усім дякую за молитви.

Сергій ЮЩИК, волонтер, настоятель Афганського храму, проректор Київської духовної академії і семінарії.

Ваше здоров'я

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА ДІЄ

В Україні діє державна програма стоматологічної допомоги для ветеранів і військовослужбовців. Послуги можна отримати в медзакладах, які мають договір із НСЗУ, незалежно від прописки. Обсяг необхідних послуг визначає лікар, враховуючи ваші індивідуальні потреби.

ХТО МАЄ ПРАВО на безоплатну допомогу: учасники бойових дій (УБД); особи з інвалідністю внаслідок війни; військовослужбовці, які ще не мають статусу учасника бойових дій, але продовжують виконувати бойові завдання.

Зуболікування (до 24 952 грн), що входить:

- первинний огляд та консультація;
- рентгенологічні дослідження зубів;
- лікування карієсу та його ускладнень;
- лікування травматичних і нетравматичних уражень зубів;
- відновлення анатомічної форми зубів;
- видалення зубів;
- видалення зубного каменю;
- шинування зубів (при необхідності);
- знеболення на всіх етапах лікування;

– невідкладна медична допомога (якщо виникне така потреба);

- забезпечення безбар'єрного доступу до послуг.

Як скористатися послугою?

Зверніться до медзакладу, який має договір з НСЗУ, заповніть заяву та надітьте оригінали й копії документів.

Зубопротезування (до 34 966 грн), що входить:

- комплексне обстеження та діагностика (огляд, рентген, ортопантомографія за показаннями);
- виготовлення та встановлення різних видів протезів: металокерамічних, бюгельних, акрилових, нейлонових, а також вкладок;
- обробка опорних зубів;
- знеболення на всіх етапах;
- корекція, полірування та

адаптація до нових протезів;

- невідкладна допомога (у разі необхідності);
- забезпечення безбар'єрного доступу до послуг.

Як скористатися послугою:

1. Отримайте направлення від стоматолога.
2. Зверніться до закладу з договором НСЗУ за цим напрямком.
3. Подайте заяву та пакет документів.

Необхідні документи:

- паспорт громадянина України та РНОКПП (ідентифікаційний код); посвідчення, що підтверджує статус; посвідчення учасника бойових дій;
- посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни;
- посвідчення учасника війни та/або військовий квиток осіб рядового, сержантського і старшинського складу (для військовослужбовців).

Де знайти медзаклад? На онлайн-мапі НСЗУ або за телефоном 16-77 – контакт-центр НСЗУ.

Втрата зору — це складний виклик, але повернути впевненість у щоденному житті можливо. Мінветеранів нагадує про програму комплексної адаптації для ветеранів і ветеранок із повною або частковою втратою зору.

ВІДНОВЛЕННЯ ТА САМОСТІЙНІСТЬ

ПЕРШИМ надавачем послуг програми став безбар'єрний реабілітаційний центр ГО «Трініті Хаб» у місті Києві.

Безкоштовний курс адаптації в реабілітаційному центрі включає: мобільність: пересування з білою тростиною; побут: відновлення навичок самообслуговування та приготування їжі; цифрові навички: використання смартфонів і ПК зі спеціальними програмами; шрифт Брайля: навчання читання та письма; психолог: робота з фахівцями для подолання емоційних наслідків втрати зору, а також підтримка родин ветеранів; спорт: заняття адаптивними видами спорту і фізичною реабілітацією.

Проживання та харчування під час навчання забезпечуються повністю безоплатно.

Хто може скористатися послугами: ветерани війни, особи з інвалідністю внаслідок війни та військовослужбовці, які мають повну або часткову втрату зору через поранення чи захворювання, отримані під час захисту Батьківщини.

Як подати заявку?

1. Заповніть онлайн-форму від Мінветеранів.

2. Або зверніться напряму до надавача послуг із заявою, згодою на обробку персональних даних та з пакетом документів (паспорт і РНОКПП за наявності; посвідчення, що підтверджує статус або довідка про безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України – для військовослужбовців.)

Номер телефону для детальних консультацій ГО «Трініті Хаб» – 0984476655.

Більше про програму комплексної адаптації, алгоритм отримання послуг для ветеранів і ветеранок, інформація для суб'єктів надання послуг щодо контракування та перелік надавачів послуг – на сайті Мінветеранів.

Проект реалізується відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2025 р. № 1060 «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо надання послуг з адаптації окремим категоріям осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України та повністю або частково втратили зір».

ТУРНІР ПАМ'ЯТІ ГЕРОЯ

В Одеській громаді відбулася важлива подія, спрямована на підтримку ветеранів війни, розвиток спортивних ініціатив та зміцнення ветеранського руху. У рамках заходу було проведено турнір зі стендової стрільби серед ветеранів, присвячений пам'яті Костянтина Оборіна («Камікадзе»).

Ветерани Афганістану з Поліною ОБОРИНОЮ — організаторкою турніру, донькою Костянтина ОБОРИНА.

ЦЕЙ ТУРНІР СТАВ не лише спортивним змаганням, а й символом єдності, незламності духу та глибокої шани до тих, хто боронив і продовжує боронити Україну.

Зустріч відбулася за сприяння та ініціативи заступника голови Одеської районної ради Аркадія Мкртчана, командування ОК «Південь», а також за підтримки громадських організацій, волонтерів, ветеранів і небайдужих громадян.

Наша Спілка ветеранів Афганістану та інших воєн також взяла у цих змаганнях участь. Від області, району, Одеської територіальної громади та смт Нерубайське були представлені ветерани війни в Афганістані — учасники турніру: голова обласної Спілки ветеранів війни в Афганістані та інших воєн генерал Єрмаков Юрій Михайлович, голова Спілки ветеранів війни в Афганістані та інших воєн Одеського району та Нерубайської громади Ханкін Олег Олегович, голова Спілки ветеранів війни в Афганістані та інших воєн

Одеської територіальної громади Ширін В'ячеслав Іванович, член Спілки ветеранів війни в Афганістані Пересипського (Суворовського) району Одеси Фархiev Магадан Адгамович, член Спілки ветеранів Нерубайської громади Солоненко Віктор.

Місцем проведення турніру став спортивно-стрілецький клуб «Пальміра», який гостинно прийняв учасників й створив усі

умови для проведення зустрічі на високому рівні.

Висловлюємо щирі подяку організаторам, партнерам, учасникам і гостям, які долучилися до цієї важливої справи. Саме завдяки спільним зусиллям ми підтримуємо наших ветеранів, розвиваємо ветеранський спорт, вшановуємо пам'ять полеглих Героїв, виховуємо молодь на прикладі справжнього патріотизму. Разом ми — сильні!

ТРАДИЦІЙНА ЗУСТРІЧ ВЕТЕРАНІВ

На волейбольних майданчиках Полянського ліцею Малинської територіальної громади Рівненської області відбувся традиційний 39-й турнір з волейболу серед учасників бойових дій, АТО, російсько-української війни та членів їхніх сімей пам'яті Івана Холода — воїна-інтернаціоналіста, який загинув 12 травня 1980 року.

У ЗМАГАННЯХ взяли участь команди районних і міських організацій УСВА Рівненської області. У Свято-Михайлівській церкві відбулося богослужіння за загиблими, після якого до могили полеглих учасників бойових дій поклали живі квіти.

На урочистому відкритті змагань були присутні голова Малинської територіальної громади Анатолій Дімітров, директор Полянського ліцею Марія Огородник, голова РОО УСВА Сергій Зінич.

У вітальному слові Сергій Зінич зазначив, що такі заходи дуже потрібні, навіть у такий нелегкий час для нашої держави, і подякував учасникам за те, що

прибули в такій кількості з різних куточків області. А також зазначив, що вони всі вже є переможцями, адже знайшли в собі сили і бажання в такому віці взяти участь у волейбольному турнірі, побажав здоров'я, наснаги до перемоги і без травм повернутися додому.

Присутні вшанували пам'ять загиблих хвилиною мовчання та

поклали квіти до меморіальної дошки І. Холоду.

У запеклій та безкомпромісній боротьбі переможцем змагань стала команда Рівненської міської організації УСВА (голова — С. Зінич), друге місце виборолала команда Сарненської районної організації УСВА (голова — Геннадій Радько), третє — Костопільської районної організації УСВА (голова — М. Пацюрківський).

Усі команди нагороджені почесними грамотами РОО УСВА за участь в змаганнях.

Усіх учасників спортивного свята пригостили традиційною шурпою та солдатською кашею. У вільному дружньому спілкуванні ветерани війни в Афганістані висловлювали спільну думку, що такі змагання потрібні не тільки в спортивному плані, а й в плані спілкування між собою і в патріотичному вихованні молоді, а також популяризації здорового способу життя, і висловили щире бажання зустрітися через рік в такому ж або більш розширеному складі.

Сергій ЗІНИЧ,
голова РОО УСВА.

Передплата

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передуює передплатному.

Мінімальний передплатний період — один місяць.

Вартість передплати на місяць — 18 грн, на три місяці — 54 грн.

Вартість приймання передплати — 20 грн.

Наш індекс — 30224.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ВЧАТЬСЯ У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ

Харківською громадською організацією «Центр тактичної медицини «Схід» імені Мухіна Єфрема Йосиповича» в урочищі Холодний Яр Черкаської області проведено молодіжний захід «ГАРТКОР Такмед — забіг».

ЦЕ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНА гра-змагання, метою якої є оволодіння навичками командної роботи в екстремальних умовах, відпрацювання алгоритмів домедичної допомоги та формування безпечної поведінки у польових умовах.

На запрошення організаторів голова Знам'янської міської організації ТСО України ветеран-«афганець» Володимир Колебіденко підготував інформаційно-демонстраційну локацію із навчальними макетами вибухонебезпечних предметів і провів лекцію з мінно-вибухової справи для учасників змагань.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ
Ідентифікатор медіа
R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ — НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 1295.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

9 786177 229352